

Prosesser i partnerskapet og ledelse av arbeidet: Hva kjennetegner barnehager og skoler som utvikler kunnskap og *lærer*?

«Det er viktig *at* skoleeiere, skoleledere og lærere gjør bestemte ting, men like viktig er det *hvordan* de gjør det» (s. 99 i Ekspertgruppens rapport).

Bodø 20.9.22

Sølvi Lillejord

Policy-ambisjonen i Lærerutdanning 2025 og for partnerskapet i tilskuddsordningene

UH-institusjon

Barnehager og skoler

«Lærerutdanningsinstitusjonen og lærerutdanningskolen er *kunnskapsproduserende* fellesskap som videreutvikler seg ved bruk av *felles fagspråk*»

Hva sier forskning om
kjennetegn ved profesjoner?

- Sertifisering (og *resertifisering*)
- En *felles kunnskapsbase* (profesjonskollektivet tar ansvar for kunnskapsutviklingen)
- *Skjønnsutøvelse*
- *Samarbeid* for å opprettholde kvaliteten på arbeidet (*forbedre praksiser*)
- Yter tjenester samfunnet trenger og *hjelper* mennesker.
- En *etisk plattform* som fornyes i tråd med samfunnsutviklingen
- Profesjoner utvikler sine ledere «innenfra», gjennom spesialisering og kvalifisering

- Lillejord, S., & Børte, K. (2020). Trapped between accountability and professional learning? School leaders and teacher evaluation. *Professional development in education*, 46(2), 274-291.

Erfaring er helt nødvendig.
Hva kan vi lære av prøving og feiling og *hvordan* kan vi lære av det?

5

The Knick

THE KNICK

CINEMAX

September 21, 2022

Fra prøving og feiling til kunnskapsbasert profesjonssamarbeid

Hva kjennetegner kunnskapsproduserende skoler?

- Det handler om hvordan arbeidet ledes og organiseres; hvordan ledelsen og de ansatte forstår kunnskap og om undersøkende aktiviteter er en del av profesjonsutøvelsen.
- Etzioni (1969) beskrev omsorgs- og kallsyrker (f. eks. lærere, sykepleiere og sosialarbeidere) som semi-profesjoner.
- Et argument han brukte, var at de ikke selv *produserer* kunnskap, men *formidler* kunnskap som er utviklet av andre.

En skole for vår tid

Kjennetegn ved skoler med høyt bidrag til elevenes læring:

- Lederne organiserer for **systematisk kunnskapsutvikling**, de jobber *med* kompleksiteten i stedet for å forsøke å redusere den.
- De har stor **respekt for kunnskap** – ikke bare den kunnskapen elevene skal få, men også skolens egen kunnskap om praksis
- De behandler kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling som **én** sammenhengende prosess
- De holder skolens doble oppdrag **stabilt**.
- **Sosial kapital** først, deretter human kapital
- Skoleeier respekterer og **samarbeider** med skolelederne (snakker ikke 'til' dem, men lærer fra dem).
- Lar ikke tall, prosenter, planer og dokumenter **stå i veien** for gode og tillitsfulle dialoger.

Overordnet del av læreplanen

- Opplæringen skal gi elevene en forståelse av kritisk og vitenskapelig tenkning. De skal lære å:
 - bruke fornuften på en *undersøkende* og systematisk måte
 - forstå at metodene for å undersøke virkeligheten må tilpasses det vi ønsker å studere

Refleksjonsspørsmål

- Vi har sett at et kjennetegn ved profesjoner er at de *produserer* kunnskap, mens skolen har en lang tradisjon for at kunnskapen kommer *utenfra* og at lærere formidler kunnskap til elevene (som *mangler* kunnskap.....)
1. Hva tenker dere er et viktig grep for å få skoler til å bli kunnskapsproduserende?
 2. Hvor vil dere begynne?
 3. Hvem skal lede arbeidet?

TILTAK MED POSITIV INNVIRKNING PÅ BARNES
OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE

– En systematisk kunnskapsoversikt

LILLEJORD, S., BØRTE, K., HALVØRSRUD, K., RUUD, E. & FREYR, T.

TRANSITION FROM KINDERGARTEN TO SCHOOL

– A Systematic Review

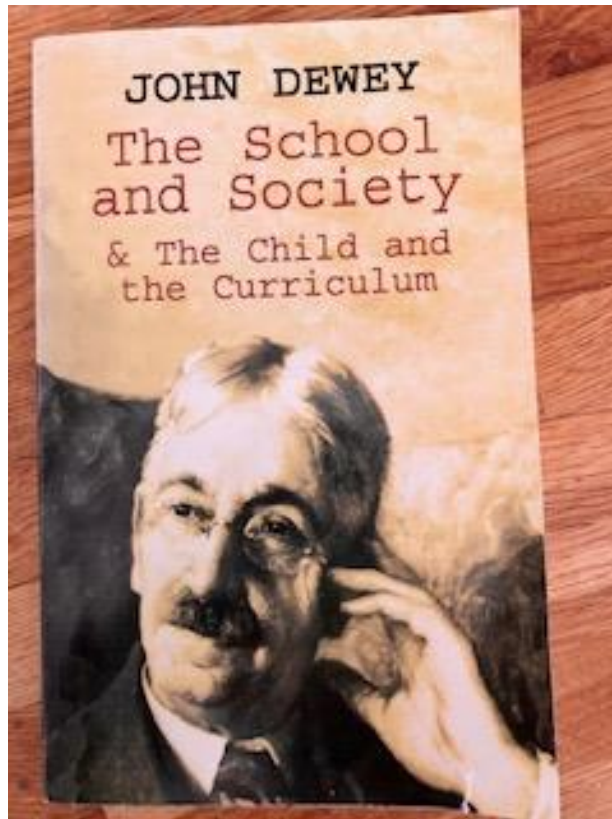
LILLEJORD, S., BØRTE, K., HALVØRSRUD, K., RUUD, E. & FREYR, T.

Det kompetente barnet

- “forsvinner” en gang mellom juni og august
- Forskerne påpeker en viss avstand mellom de to institusjonene (barnehage og skole).
- Mens lek er moro og fritid, er læring *arbeid*
- En tilbakevendende spenning i forskningen er at barnehage og skole har ulike arbeidsmåter.
- Dette kan neppe skyldes fundamentet, ettersom formålsparagrafene er så å si identiske.

Dewey (1902)

- Det er vanskelig å introdusere barnehagens metoder i skolen fordi de to institusjonene var ulike i utgangspunktet – etablert på forskjellig tid og med helt ulike formål.
- «*To get a connection, the teacher has to climb over a wall instead of entering at the gate*»

Merkelige myter om læring

- Det er først når barnet kommer til skolen at læringen begynner
- Det når læreren underviser at barn lærer
- Hvis ikke barnet får med seg alt det læreren sier eller løser de oppgavene læreren gir det, får barnet *kunnskapshull*
- Kunnskap betraktes som et slags heldekkende teppe
- Vi kan bli “ferdig utlært”

DE YNGSTE BARN I SKOLEN: LEK OG LÆRING,
ARBEIDSMÅTER OG LÆRINGSMILJØ

– En forskningskartlegging

SØLVI LILLEJORD, KRISTIN BØRTE OG KATRINE NESJE

De yngste barna i skolen (2018)

- **Bakgrunn:**
 - Politikerne var urolige for at intensjonene bak seksåringsreformen ikke var innfridd: At barnehagens pedagogikk og arbeidsmåter skulle følge barna de første årene i skolen. I stedet brer skolens lærerstyrte undervisning seg ned i barnehagen
- **Forskningsspørsmål:**
 - *Hva kjennetegner arbeidsmåter og læringsmiljø som fremmer læring for de yngste barna i skolen*

Gode relasjoner

- Studiene viser, entydig, at positive lærer-elevrelasjoner er svært viktig for de yngste barna i skolen.
- Når de opplever følelsesmessig støtte, virker dette positivt inn på deres læringsutbytte.
- Elever som opplever følelsesmessig støtte fra læreren føler mer tilknytning til skolen, viser mindre problematferd og har bedre sosial kompetanse enn barn som ikke føler den samme graden av støtte.

Organisering, organisering, organisering (og ledelse.....)

- Studiene viser at god organisering av læringsaktivitetene og god utnyttelse av tiden i klasserommet gir produktive læringsmiljøer.
- God organisering har betydning for elevers regulering av atferd og impuls kontroll, som igjen virker inn på deres faglige og sosiale læringsutbytte.
- Positiv interaksjon i klasserommet synes å bidra til økt elevengasjement, mens konfliktfylte relasjoner eller få vennerelasjoner kan gi lavere engasjement.
- Skolen bør derfor ha stor oppmerksomhet på å identifisere sårbare elever, og være raskt ute med å gi dem den støtten de trenger.

(Og så trenger barn (og voksne) å leke)

Refleksjonsspørsmål

Presentasjonen har vist at det er viktig at barn får en god overgang fra barnehage til skole

- Presentasjonen har også vist betydningen av at barnehagens arbeidsmåter følger barna over i skolen

1. Hvordan kan ledere bidra til å *styrke* den kunnskapen som finnes i begge institusjonene?
2. Hvordan kan ledere legge til rette for tettere kontakt og bedre kunnskapsutvikling mellom barnehagen og skolen?

Skolebidrag – organisere for læring og medvirkning på alle nivåer

Dialogmøter med 8 skoler som representerte 4 profiler, to skoler i hver profil:

Profil 1: Skoler med stabilt høyt skolebidrag.

Profil 2: Skoler med stabilt høyt skolebidrag og mange elever fra hjem med lav sosioøkonomisk bakgrunn.

Profil 3: Skoler med jevn progresjon i skolebidraget.

Profil 4: Skoler med stabilt lavt skolebidrag.

Utvalget av skoler ble gjort vha. resultater på nasjonale prøver og eksamen, skolebidragsindikatorene, indekser i Elevundersøkelsen som: motivasjon, mestring, støtte fra lærerne, vurdering for læring, trivsel og mobbing.

Blant ekspertgruppens funn og konklusjoner

FUNN

Skoler som bidrar til elevenes læring undersøker og forbedrer praksis, som en del av daglig drift (skolebasert vurdering).

Skoleledelsen og lærerne handler raskt når de avdekker mindre problemer og legger en plan for hvordan de skal håndtere de mer tidkrevende.

KONKLUSJONER

- Det trengs mer *undersøkende og medvirkende aktivitet* i utdanningssystemet, og systemets *utviklingskunnskap og kompetanse* må styrkes på alle nivåer.
- Særlig må systemet settes i stand til jevnlig å undersøke praksis og bruke *resultatene* av undersøkelsene til å *forbedre* praksis (bedre ressursutnyttelse når man bruker sin *egen kunnskap*).

Skolefaglig kompetanse (hva er det, hvem trenger det, hvorfor og til hva?)

Opplæringsloven § 13-1 fjerde ledd sier at kommuneadministrasjonen over skolenivået skal ha skolefaglig kompetanse (men hva med alle de andre?).

Hva skolefaglig kompetanse er, er *uklart* (og kan derfor bli personavhengig og tilfeldig).

- Ekspertgruppen fant at skoler med *høyt bidrag* til elevenes læring hadde svært god dialog med skoleeier, som sa at de lærte av skolene hvordan de skulle bli en bedre skoleeier.
- Skolefaglig kompetanse må derfor handle om å *kjenne* og *forstå* skolen – for å vite hva det er/ikke er mulig å få til (*aktivt bruke og styrke de kunnskapsressursene som er i skolen*).

Skolefaglig kompetanse (på nivået over skolen)

- Det skolen vet om seg selv

- Reflekteres i hva nivået over skolen vet om skolen

Skolen og nivået over skolen vet mye om hva man *bør* gjøre, men har kanskje mindre kunnskap om hva som faktisk skjer, hvordan man skal undersøke praksis for å forbedre praksis. MER og BEDRE kunnskap om hva som skjer styrker tilliten. Tillit handler (blant annet) om å *kjenne* og være *trygge* på hverandre

Om å lære fra andre

- Vi lærer best når vi har et kunnskapsbehov – noe som vi ser etter, *ønsker*, *trenger* og har tenkt å bruke.
- En forutsetning for å kunne lære noe nytt som er *nyttig*, er at man kjenner sitt eget fagfelt og hva som er styrker og svakheter.
- Det er en styrke å erkjenne svakheter

En skole for vår tid

Hovedfunn

- Medvirkning. Delaktighet. Kunnskap. Organisering
- Lærerne driver utviklingsarbeidet og ledelsen er hele tiden godt informert om hva de holder på med
- Utviklingskunnskapen kommer fra Skolebasert vurdering
- Godt samarbeid preget av en klar opplevelse av at elevens læring er et felles ansvar (mellom skoleeier og skoler, mellom skoleledelse og lærere, mellom lærere og elever)
- Skoler med høyt bidrag til elevens læring har stor oppmerksomhet på læringens *sosiale sider*
- Skolelederne i skoler med høyt bidrag til elevenes læring skjærmer kjerneaktiviteten for “unødig støy”
- Skoleeierne utvikler og styrker sin skolefaglige kompetanse ved å lære av skolene *om* skolene

Spørsmål

- Vi har sett at skoler med høyt bidrag til elevenes læring bruker skolens kunnskap (elevenes, lærernes, ledelsens). De arbeider etter prinsipper for skolebasert vurdering
- Vi har sett at det er uklart hva skolefaglig kompetanse «er»
- Er det noe som heter barnehagefaglig kompetanse?
- Hvordan kan skolen organiseres for læring?
- Hva kan forklare at mange skoler ikke gjennomfører skolebasert vurdering?
- Hva må til for at de skal gjøre det?